

19-25 yanvar 2017-ci il

"Təhsil-tədqiqat-innovasiya" formatında UNEC: global çağırışlar və real imkanlar

(əvvəli ötən sayımızda)
Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetində
(UNEC) magistratura pilləsində yeni
standartların tətbiqi

Qabaqcıl beynəlxalq təcrübə əsasında təhsilin pillələri və səviyyələri üzrə keyfiyyət standartları və göstəricilərinin hazırlanması, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetində (UNEC) 2016/2017-ci tədris ilindən başlayaraq magistratura pilləsində yeni standartların tətbiqinə başlanılıb. Yeni standartlara əsasən, UNEC-in magistratura pilləsində 15 ixtisas üzrə tədris Avropa Kredit Transfer Sisteminin (AKTS) tələblərinə və bu sisteme qoşulan ölkələrin təcrübəsinə əsaslanaraq aparılacaq. Yeniliklərdən biri ondan ibarətdir ki, təhsil standartlarına uyğun keçirilən hər bir fənnin kreditlərinin sayı Avropa Kredit Transfer Sistemində uyğun olaraq, 6 AKTS olaraq müəyyənləşdirilib. Yeni standartlarla təhsil alan magistratlar dünyanın bir çox qabaqcıl universitetlərinə beynəlxalq təqaüd və mübadilə proqramları ilə müraciət edə biləcək və tədris olunan fənlərin uyğunlaşdırılmasında heç bir mane ilə rastlaşmayacaqlar. Magistratura təhsil pilləsi üzrə tətbiq olunan yeni standartların əsas məqsədi tədqiqatçıların və elmi araşdırıcıların apara bilən akademik kadr yetişdirməkdir. Bu məqsədlə təhsil proqramında nəzəri təlimə ayrılan həftə sayı 30-a endirilib, magistr dissertasiyası və elmi tədqiqatlar üçün həftələr artırılır. Tələbə iki semestr – hər semestr 5 dərslə (bunlardan hər semestr 3 məcburi, 2 seçmə fənn), ümumilikdə 60 AKTS-lik tədris müddətini başa vurur. 3-cü semestrə magistratlar "Tədqiqatlar, kommunikasiya və innovasiya" fənni tədris edilir. Dərs zamanı magistr elmi rəhbər ilə birlikdə tədqiqatlar aparır, kommunivlik bacarıqlarını, eyni zamanda, tələbə-qiyətləndirmə metodlarını və dərslərdə akademik kadr olaraq iştirakı aktiv şəkildə öyrənir, elmi rəhbərlə bərabər, dərslərin tədrisində iştirak edir. 3-cü semestrin sonunda magistr dissertasiya işi ilə bağlı elmi rəhbərə hesabat verərək qiymətləndirilir. 4-cü semestrə "Tədqiqat işinin aparılması" fənni tədris olunmaqla yanaşı, magistratlar elmi tədqiqat və elmi pedaqoji təcrübələrdə iştirak edir, dissertasiya işini hazırlayır. Fənnin tədrisində əsas məqsədi magistratların elmi məqalə və məruzələrin hazırlanması, tədqiqat prosesinin aparılması, bu proses zamanı müasir proqram təminatı vasitələrinə və analitik metodlarından istifadənin öyrədilməsidir. Magistr dissertasiya işinin müdafiəsi ilə 120 AKTS-lik magistr təhsil proqramını tamamlayaraq məzun olur. Magistr pilləsində akademik kadr, müasir, yüksək keyfiyyətli və beynəlxalq təcrübəli elmi tədqiqatçılar hazırlamaq üçün bütün ixtisaslar üzrə "Tədqiqat metodları" fənni məcburi dərslər olaraq keçiləcək. Fənnin tədrisi beynəlxalq təhsil sisteminə inteqrasiyanı, müəllim-tələbə mübadiləsini də genişləndirəcək. Standartlara uyğun olaraq müəyyənləşdirilən "Tədqiqat Metodları" və ixtisaslar üzrə müasir problemlər fənlərindən əlavə, digər fənlər "ali məktəb tərəfindən müəyyən edilən fənlər" blokuna daxil ediləcək. İxtisas və müvafiq ixtisaslaşmalar üzrə sənədlər (kompetensiyalar) və buna müvafiq fənlər isə ali təhsil müəssisələri tərəfindən müəyyənləşdiriləcək. Yeni tədris proqramına əsasən, magistratura pilləsində məşğələ dərslərinin məsləhət saatları şəklində müzakirələrə əvəz edilməsi, mühazirə və seminarların isə birləşdirilməsi nəzərdə tutulub.

UNEC-də kadr potensialının gücləndirilməsi
Kadr potensialının gücləndirilməsi istiqamətində UNEC-də bir sıra mühüm addımlar atılmışdır, o cümlədən:
- UNEC-də doktorantura təhsil pilləsi üzrə yeni standartlar, tədris planları, yaddaş kitabçası hazırlanıb və Təhsil Nazirliyinə təqdim edilmiş;
- dissertasiyaların keyfiyyətinin yüksəldilməsi məqsədilə UNEC-də Ekspertiza Komissiyası yaradılıb. Ekspertiza Komissiyasının müvafiq rəyindən sonra dissertasiyalar müzakirə üçün kafedralara göndərilir;
- plagiat hallarının qarşısının alınması məqsədilə bütün dissertasiyaların Antiplagiat proqramı vasitəsilə monitorinqi həyata keçirilir;
- ingilis dili üzrə doktoranturaya qəbul və doktorluq imtahanları British Council tərəfindən təşkil edilir;
- təhsilverənlərin elmi-pedaqoji biliklərinin artırılması və müasir tədris bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi məqsədilə Paris Sorbon Universiteti - Abu Dabi və Türkiyənin Uludağ Universitetinin professorları UNEC-in Quba Tədris, İdman və İstirahət Kompleksində keçirilən Qış məktəbləri çərçivəsində UNEC müəllimlərinə təlimlər keçirilir;
- təcrübəli professorların silsiləsi nümunəvi açıq dərsləri və innovativ tədris texnologiyalarından səmərəli istifadə edən müəllimlərin master klassları (4 dildə) keçirilir.
- UNEC-in üç əməkdaşı ABŞ Dövlət Departamentinin Hubert H.Humphrey, Fulbright və Beynəlxalq Liderlik Proqramları çərçivəsində uzunmüddətli ixtisasartırma və tədqiqat kurslarında iştirak edib. Fulbright proqramı çərçivəsində UNEC-də uzunmüddətli səfərdə olan 2 Amerikalı mütəxəssis tədris prosesinə cəlb olunub.
UNEC-də plagiat halları ilə mübarizənin gücləndirilməsi məqsədi ilə müxtəlif tədbirlər görülür. Bu baxımdan UNEC tədris vasitələrində, disserta-

siyalarda və digər elmi işlərdə plagiatın qarşısının alınması və aşkar edilməsi məqsədi ilə Polşanın beynəlxalq "Plagiat.pl" şirkəti ilə sız əməkdaşlıq edir. UNEC-də tələbələr elmi-tədqiqat fəaliyyətinin aktuallığı artmaqdadır. Tələbələrin elmi araşdırmaları tədrisdə əldə olunmuş biliklərin reallaşdırılması, fədi və yaradıcı imkanlarının nümayiş etdirilməsinə imkan yaradır. UNEC-də tələbələr elmi tədqiqat işləri tədris prosesinin davamına və dərinləşdirilməsinə xidmət edir və ali təhsil müəssisəsinin kafedra, laboratoriya, elmi tədqiqat mərkəzləri və institutlarında təşkil olunur. Tələbə elmi tədqiqat işlərinə rəhbərliyi UNEC-in professor və müəllimləri, elmi bölmələrinin əməkdaşları və doktorantlar həyata keçirir. UNEC-də tələbələr elmi işlər sahəsində fəallığı artırmaq üçün aşağıda qeyd olunan işlər görülür:

- tələbə elmi işlərinin praktiki əhəmiyyəti artırılır;
- nəticələrin elmi jurnal və məcmuələrdə nəşr olunmasına imkanlar yaradılır;
- tələbələrə professor-müəllim heyəti, elmi işçilərlə davamlı elmi əlaqələr yaradılır;
- gələcəkdə elmi fəaliyyətə cəlb olunacaq istedadlı, bacarıqlı tələbələrini seçimi aparılır;
- tələbələrini mədəni həvəslandırmaq sistemi tətbiq olunur.

Qeyd olunanlarla yanaşı, magistratura pilləsində

təhsil standartlarının insan kapitalının inkişafı çağırışlarına cavab verməsi istiqamətində yeni addımların atılması və ümumi təhsilin keyfiyyət göstəricilərinin yüksəldilməsi Avropa standartlarına uyğun tərtib edilmişdir.

UNEC-lə AMEA arasında əlaqələrin genişləndirilməsi

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Azərbaycan Respublikasının elm sahəsində dövlət siyasətini həyata keçirən ali elmi təşkilatdır. Bu baxımdan UNEC-lə AMEA arasında əlaqələrin qurulması mühüm əhəmiyyət kəsb edir. 2016-cı ilin iyun ayının 7-də Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası (AMEA) və Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin (UNEC) birgə təşkilatlığı ilə "Elm və təhsilin vəhdəti: global çağırışlar və lokal imkanlar" mövzusunda elmi konfrans keçirilib. Konfransda müzakirələr aparılıb, müxtəlif təkliflər səsləndirilib. Bildirilib ki, AMEA ilə UNEC-in vahid kitabxana şəbəkəsinin yaradılması, dərslər hazırlığı və birgə tədqiqatların aparılması elm və təhsilin vəhdətini təmin etməkdə vacib rol oynayacaq. Sonda AMEA ilə UNEC arasında elm və təhsil sahəsində əməkdaşlıq haqqında anlaşma memorandumu imzalanıb. Sənəddə birgə elmi-tədqiqatların aparılması, onların tədris prosesində tətbiqi, tanınmış alimlərin tədris prosesinə cəlb edilməsi, tədris-metodik ədəbiyyatın işlənilməsi və digər məsələlər öz əksini tapıb. Bundan başqa, dekabrın 21-də Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında AMEA-nın Ümumi yığıncağı və Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin Kollegiyasının birgə elmi sessiyası keçirilib. Tədbirdə elm və təhsilin ölkəmizin davamlı inkişafındakı rolu, bu sahədə aparılan islahatlar, mövcud problemlər və problemlərin həll yolları müzakirə olunub. Elmi sessiyada UNEC rektoru prof.Ə.C.Muradov çıxış edib və qeyd edib ki, UNEC qarşısında duran əsas vəzifə təhsilin və elmi tədqiqatların keyfiyyətinin yüksəldilməsi, ixtisaslı mütəxəssislərin və elmi kadrların hazırlanmasının təmin olunmasıdır. Məqsəd UNEC-i "Tədqiqat universitetinə" çevirməkdir. Hal-hazırda UNEC ilə AMEA arasında elm və təhsil sahəsində əməkdaşlıq haqqında imzalanan protokola uyğun olaraq, iki təşkilat arasında elm və təhsilin inteqrasiyası üzrə birgə Fəaliyyət Planının hazırlanması mövzusunda işçi qrupu çalışır.

UNEC-in beynəlxalq elmi təşkilat və xarici universitetlərlə əməkdaşlığı

UNEC-in beynəlxalq əlaqələrinin genişləndirilməsi istiqamətində bir sıra əhəmiyyətli işlər görülmüş, ilk dəfə olaraq dünya universitetlərinin nüfuzlu rey-

"İnkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsinə nəzər salsaq, görərik ki, o uğurların təməlinə intellektual potensial, texnoloji tərəqqi, elmin inkişafı və təhsil səviyyəsi dayanır.

*İlham Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti*

tinglərində UNEC-in iştirakı təmin olunmuş, dünyanın qabaqcıl təhsil müəssisələri ilə əlaqələrin qurulması və möhkəmləndirilməsi, müəllim və tələbə mobilliyinin təşkil olunması istiqamətində mühüm nəticələr əldə olunmuşdur. UNEC-in dünyanın nüfuzlu ali təhsil müəssisələri arasında layihə yer tutması istiqamətində mühüm addımlar atılmışdır. Belə ki, QS İnkişaf etməkdə olan Avropa və Mərkəzi Asiya regionu üzrə reytingdə regionun 4-cü ən yaxşı iqtisadiyönlü universiteti olmaqla ən yaxşı 200 universitet arasında qərarlaşıb. 2016-cı il iyunun 14-də açıqlanan reyting regionun 30 ölkəsinin 500-dən çox universitetini əhatə etmişdir. Reyting 9 indikator üzrə aparılıb: akademik reputasiya, məqalə üzrə sitat sayı, işəgötürənlərin reputasiyası, müəllim-tələbə nisbəti, elmi dərəcəsi olan müəllimlərin sayı, əcnəbi müəllimlərin sayının yerli müəllimlərin sayına olan nisbəti, əcnəbi tələbələr

"biznes" ixtisası üzrə də diplomunu almaq imkanı əldə edə biləcəklər. London Universiteti/London İqtisad Məktəbi ilə ödənilən imzalanmış ikili diplom proqramı bu il də davam etmişdir. Hal-hazırda proqram üzrə təhsil alan tələbələr sayı 8 olmuşdur. MBA proqramı üzrə İsvəçrə Biznes və Beynəlxalq Tədqiqatlar Universiteti (UBİS) ilə proqramda 19 nəfər təhsil almışdır. Magistratura səviyyəsində də ikili diplom proqramını reallaşdırmaq üçün müəyyən işlər görülmüşdür. Belə ki, Türkiyənin Süleyman Dəmiral Universiteti ilə ikili diplom proqramını əhatə edən razılaşma hazırlanmışdır. Proqram Türkiyənin Ali Təhsil Şurası (YÖK) tərəfindən təsdiqləndikdən sonra fəaliyyətə başlayacaqdır.

Eyni zamanda, dünyanın nüfuzlu ali təhsil müəssisələrindən olan Birləşmiş Krallığın Kovenri Universiteti ilə də MBA təhsili üzrə ikili diplom proqramı üçün razılıq əldə olunmuşdur. 2016-cı ildə Azərbaycan ali təhsil sisteminə ilk dəfə olaraq UNEC-lə Ziqen (Siegen) Universitetinin birgə layihəsi olan DAAD-ın baş ofisinin müsabiqəsinin qalibi olub. Almaniyanın Siegen Universiteti ilə Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin (UNEC) birgə iştirak etdiyi "EE-KEY-AZ Sahibkarlıq təhsili: Azərbaycanda iş yerlərinin yaradılması və məşğulluğun əsas amilləri" (EE-KEY-AZ Entrepreneurship Education: a Key to Job Creation and Employability in Azerbaijan) layihəsi Alman Akademik Mübadilə Xidmətinin (DAAD) Almaniyaadakı baş ofisi tərəfindən qəbul edilmişdir.

4 il davam edəcək layihə çərçivəsində aşağıdakıların həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur:

- Həm Almaniya, həm də Azərbaycanda professor-müəllimlərin, gənc alimlərin, tələbələr iştirakı ilə görüş və təlimlərin təşkili;
- UNEC-in gənc alimləri və doktorantları üçün Almaniya bir ay ərzində tədqiqat imkanı;
- Almaniya və Azərbaycanın müxtəlif şirkətlərində təcrübə keçmək imkanı;
- Təlimlərdə iştirak edən əməkdaşlardan yaradılacaq məzunlar bazası (alumni database);
- Eyni zamanda, hər iki ölkədə yay və qış məktəbləri, müxtəlif seminarlar (biznes planlaşması, innovasiya menecment, logistika, e-kommersiya, risklər menecment və digər sahələr);
- "Məsləhətçi Maliyyə Klubları"nın yaradılması;
- "Kiçik biznes plan" müsabiqəsinin təşkili.

NƏTİCƏ

UNEC Azərbaycanda insan kapitalının formalaşmasında və inkişafında, ixtisaslı mütəxəssislərin hazırlanmasında və yeni biliklərin yaranmasında, təbii olaraq yüksək səviyyədə iştirak edir.

Adı keçən dövlət proqramından irəli gələn məsələlərin icrasını təmin etmək və iqtisadi inkişaf perspektivi üzrə strateji yol xəritəsində qeyd olunan mövzuları daha dərinləndirərək məqsədi ilə UNEC bütün struktur bölmələrin elmi fəaliyyət planına daxil edilmişdir.

Elmi nəticələrin istehsalı tətbiqini stimullaşdırmaq məqsədi ilə Azərbaycanda fəaliyyət göstərən ən iri yerli və xarici şirkət nümayəndələri ilə əməli işlər həyata keçirilib.

UNEC kollektivində "elm-təhsil-innovasiya" zəncirini təşkil etmək məqsədi gələcəkdə tədqiqat universiteti statusunu əldə etməkdir. Bununla əlaqədar olaraq, UNEC-də yeni "Qrant" haqqında əsasnamə qəbul edilmişdir.

Bundan başqa, UNEC-də elm, təhsil və innovativ fəaliyyəti stimullaşdıran grant sisteminin fəaliyyətinə keid təmin olunacaqdır. UNEC-də müasir, informasiya-kommunikasiya texnologiyalarına əsaslanan təhsil infrastrukturunu, o cümlədən elektron tədris resursları informasiya mərkəzi yaradılacaqdır. Elm, təhsil və innovasiya, təhsillə bağlı media və internet resurslarının inkişafına yönələn işlər davam etdiriləcəkdir.

UNEC-də bütüncü əhəmiyyətli hesabına məqsədlil kapital fondunun yaradılması və Elmi tədqiqatları stimullaşdırmaq məqsədi ilə Qrant maliyyələşmə sisteminin tətbiqi nəzərdə tutulur. UNEC-də müəllimlərin elmi fəaliyyətinin stimullaşdırılması üzrə yeni strukturun Elm Departamenti nəzdində "Elmmetriya" şöbəsinin yaradılması nəzərdə tutulur.

Beləliklə, UNEC AR Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə strateji yol xəritəsi"ndə Ali Təhsil müəssisələri qarşısında duran vəzifələrin icrasında əməli say göstərəcəkdir.

*i.e.d., prof. Zahid Farrux Məmmədov,
Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin
"Elm" şöbəsinin müdiri, "Maliyyə və maliyyə
institulları işi" kafedrasının professoru*